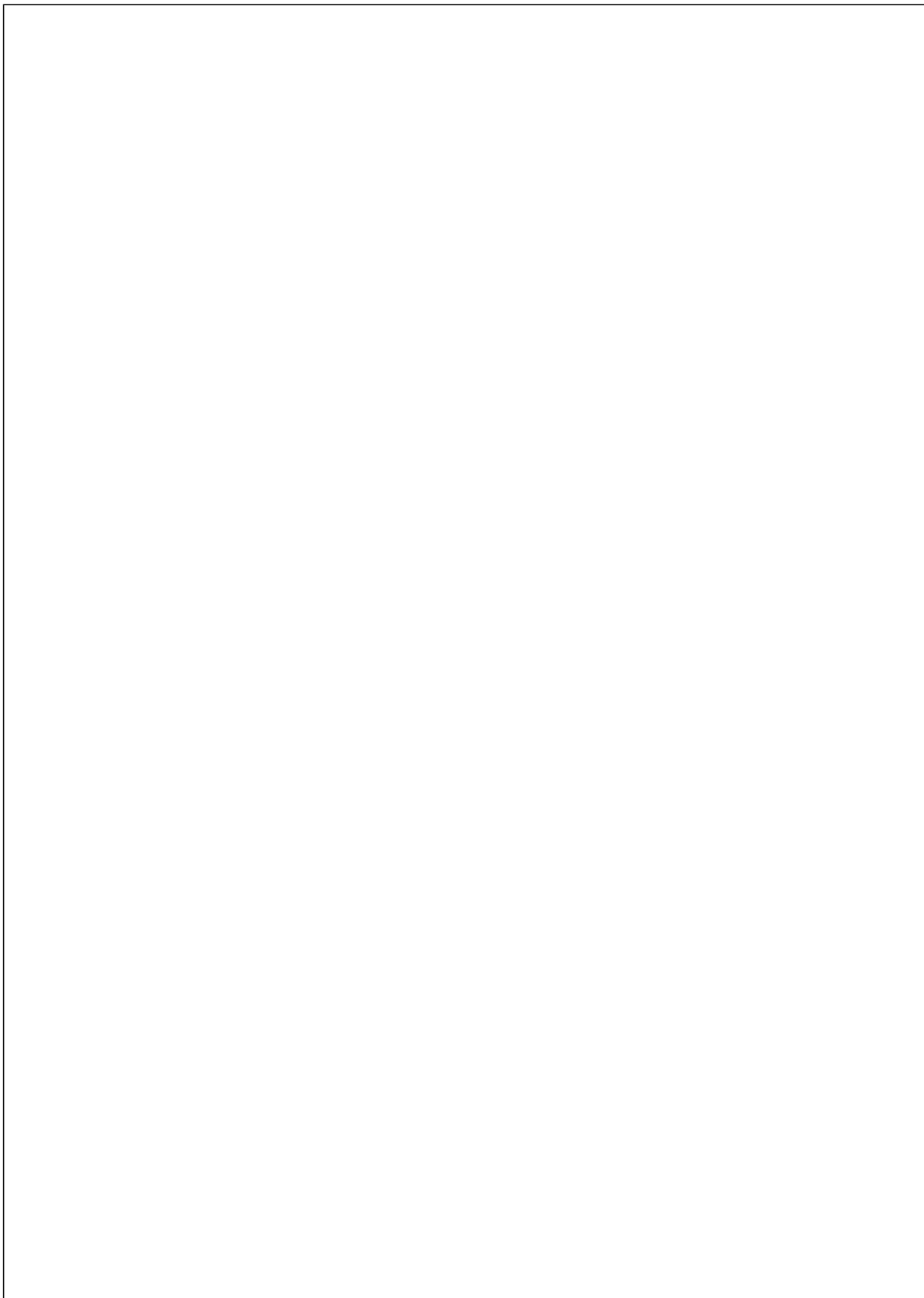

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/153643,Przekazanie-rodzinom-pamiatek-po-bylych-wieznich-obozow-koncentracyjnych-i-otwa.html>
27.02.2026, 14:09

Przekazanie rodzinom pamiątek po byłych więźniach obozów koncentracyjnych i otwarcie wystawy „#StolenMemory – Skradziona Pamięć”

4 listopada 2021 roku w Operze i Filharmonii Podlaskiej – Europejskim Centrum Sztuki w Białymstoku odbyła się uroczystość przekazania rodzinom pamiątek po byłych więźniach obozów koncentracyjnych w ramach kampanii #StolenMemory, autorstwa Arolsen Archives. W wydarzeniu wzięli udział prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki, dyrektor Arolsen Archives Floriane Azoulay oraz dyrektor Archiwum IPN Marzena Kruk.

04.11.2021

- Pamięci nie uda się zabrać ani zniszczyć. Codziennie przekonują się o tym pracownicy IPN, pielęgnując pamięć o przerażającym XX w. i o doświadczeniu polskiego narodu – mówił dr Karol Nawrocki podczas uroczystości w Białymstoku. - W trzecim i czwartym pokoleniu historia II wojny światowej, cierpienia polskiego jest nadal aktualna, to żywa rana na polskim organizmie w XXI wieku, wykonana rękoma dwóch systemów totalitarnych. (...) Ten symboliczny gest Arolsen Archives przywraca z jednej strony sprawiedliwość, ale też nadzieję na współpracę między dwoma narodami – podkreślił prezes IPN.

Agnieszka Bocheńska, wnuczka Henryka Kowalczyka, więźnia Auschwitz i Neuengamme, otrzymała zdjęcie, które jej dziadek miał przy sobie podczas pobytu w niemieckich obozach koncentracyjnych. Wśród przekazanych pamiątek znalazły się także przedmioty osobiste więźniarek niemieckiego obozu koncentracyjnego w Ravensbrück: różaniec Zofii Bieniewskiej i złota obrączka należąca do Janiny Kacały. W późniejszym terminie bliskim Piotra Błaszczuka, więzionego m.in. w KL Stutthof, zostanie przekazany jego kieszonkowy zegarek.

Zegarek Piotra Błaszczyka, który zostanie przekazany rodzinie. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Zdjęcie należące do Henryka Kowalczyka, przekazane rodzinie podczas uroczystości w Białymstoku - 4 listopada 2021. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Różaniec należący do Zofii Bieniewskiej, przekazany rodzinie podczas uroczystości w Białymstoku – 4 listopada 2021. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Obrączka Janiny Kacały, przekazana rodzinie podczas uroczystości w Białymstoku – 4 listopada 2021. Fot. Mikołaj Bujak (IPN)

Henryk Kowalczyk – urodził się 9 marca 1908 roku w Sokółu, gmina Stanisławów, pow. Mińsk Mazowiecki. Syn Teodora i Stefanii, z domu Wronka. Ochrzczony 15 marca 1908 roku w parafii rzymskokatolickiej pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela i Stanisława Biskupa w Stanisławowie.

Związek małżeński zawarł z Władysławą Grużewską 22 kwietnia 1935 roku w kościele Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Warszawie przy Al. Solidarności 80 (dawniej ulica Leszno 32). Zamieszkali przy ul. Ogrodowej. Henryk Kowalczyk pełnił służbę w tzw. Serbii, oddziale kobiecym w więzieniu Pawiak jako starszy sierżant Straży Więziennej. Gdy wybuchła wojna pozostał w służbie więziennej i od samego jej początku pomagał aresztowanym Polakom – przynosił grypsy, żywność, odzież i lekarstwa. W 1939 roku, razem z żoną, przygotowali Wigilię, którą później obchodzili z osadzonymi. Został aresztowany przez gestapo 20 sierpnia 1940 roku i osadzony na Pawiaku, a następnie przewieziony do Auschwitz tym samym transportem co rotmistrz Witold Pilecki. Był w strukturach konspiracji obozowej rotmistrza. W marcu 1943 roku został wywieziony do obozu Neuengamme (Hamburg) w Niemczech. Po 18 kwietnia 1945 r. objęty ewakuacją, podczas której umieszczono go, wraz tysiącami ewakuowanych więźniów, na statku „SS Cap Arcona”, zakotwiczonym na redzie portu w Lubece. Zginął 3 maja 1945 roku w Zatoce Lubeckiej po zbombardowaniu statku „SS Cap Arcona”. Pochowany został na Cmentery Victims „Cap Arcona” and „Thielbeck” w Scharbeutz (Niemcy).

Piotr Błaszczuk – urodził się 11 września 1894 r. w Bolimowie. Przed wybuchem II wojny światowej przeprowadził się do wsi Starosielce, położonej niedaleko Białegostoku. Z zawodu był piekarzem, miał troje dzieci. 24 stycznia 1944 r. niemiecka Policja Bezpieczeństwa (Sipo) aresztowała go jako „podejrzanego politycznie” i osadziła w więzieniu w Białymstoku w celi 109 na oddziale III. Następnie, 29 marca 1944 r., został wysłany do obozu koncentracyjnego Stutthof, gdzie otrzymał numer 33318. Dwa tygodnie później, 14 kwietnia 1944 r., przeniesiono go do obozu koncentracyjnego Neuengamme. Na karcie więźnia KL Stutthof jako najbliższy krewny podany jest jego brat Tomasz. Piotr Błaszczuk przeżył obozową gehennę i powrócił do Starosielec. Po wojnie występował w charakterze świadka w sprawie karnej przeciwko naczelnikowi więzienia w Białymstoku. We wspomnieniach rodzinnych, z uwagi na jego talent cukierniczy, pozostał jako „Słodki Dziadek”.

Zofia Bieniewska – z domu Zdancewicz, urodziła się 13 czerwca 1906 r. w Radziuszkach (pow. sejneński) jako córka Franciszka i Teofili. W 1932 r. wyszła za mąż i zamieszkała we wsi Marynowo. W czasie wojny razem z mężem działała w Armii Krajowej – dostarczała pożywienie, leki, wspólnie ukrywali członków podziemia. 27 stycznia 1944 r. za działalność polityczną została aresztowana przez gestapo, po czym przeszła ciężkie śledztwo. Następnie 22 marca 1944 r. przetransportowana została do KL Ravensbrück, gdzie nadano jej numer obozowy 32692. Niedługo potem, 4 czerwca 1944 roku przeniesiono ją do KL Neuengamme (Hamburg). W dokumentacji obozowej figuruje pod numerem więźnia 4226. W listopadzie 1944 r. przeniesiono ją do obozu w Wentort. Z zachowanej karty DP, Displaced Person, wynika, że Zofia Bieniewska od 8 maja 1945 r. przebywała w szpitalu, gdzie dochodziła do siebie po trudach wojny. Do Polski wróciła 15 listopada 1945 r.

W zasobie Arolsen Archives przechowywany był jej różaniec.

Janina Kacała – z domu Bajkowska, urodziła się 23 marca 1918 r. w Sokołach. Jej rodzicami byli Władysław i Konstancja Makowska. Z zachowanej dokumentacji oraz relacji rodzinnych wiadomo, że w 1940 roku wzięła ślub ze Stanisławem Kacałą. 1 czerwca 1944 roku transportem specjalnym z Białegostoku została przewieziona do niemieckiego obozu koncentracyjnego w Ravensbrück, gdzie nadano jej numer obozowy 40765 oraz oznaczono naszywką z czerwonym trójkątem przeznaczonym dla więźniów politycznych. Janinę Kacałę przydzielono do bloku kobiecego nr 23. Następnie z KL Ravensbrück została przeniesiona do KL Neuengamme, w którym otrzymała numer 4965. Janina Kacała przebywała również w Watenstedt, Hanowerze, a także w Bergen Belsen. Po wojnie powróciła do Polski i zamieszkała we wsi położonej niedaleko Mrągowa. Wyszła

ponownie za mąż, przybierając nazwisko Stryżeń. Rodzeństwo Janiny również doznało represji ze strony okupanta niemieckiego i sowieckiego. Siostra Janiny Zofia została deportowana przez Sowietów na Syberię, trzech bracia zginęli w czasie wojny – Stanisław został rozstrzelany przez Niemców 29/30 czerwca 1943 roku w lasu leżącym nieopodal wsi Jeziorko, prawdopodobnie za działalność w ruchu oporu.

W zasobie Arolsen Archives odnaleziono złotą obrączkę Janiny Kacały.

W ramach uroczystości prezes IPN otworzył wystawę „#StolenMemory – Skradziona Pamięć”, która jest częścią kampanii realizowanej przez Arolsen Archives w Bad Arolsen i wspieranej przez Instytut Pamięci Narodowej.

Wystawa „#StolenMemory – Skradziona Pamięć” składa się z 12 paneli ekspozycyjnych, na których zaprezentowano losy i ocalałe pamiątki po 13 więźniach obozów koncentracyjnych, których krewni nadal są poszukiwani (#Poszukiwani). Przedstawiono również biogramy więźniów, których przedmioty zostały zwrócone ich rodzinom (#Odnalezieni) oraz zamieszczono plakaty informacyjne, przybliżające istotę projektu oraz ważne wydarzenia z okresu II wojny światowej. Ekspozycja została opracowana w języku polskim i angielskim.

Wystawa będzie prezentowana od 4 do 11 listopada 2021 r. w Operze i Filharmonii Podlaskiej (ul. Odeska 1) oraz od 15 do 30 listopada w Muzeum Podlaskim (ul. Rynek Kościuszki 11) w Białymstoku.

Arolsen Archives przechowuje cały czas około 2.500 przedmiotów należących do byłych więźniów obozów koncentracyjnych. Wszystkie te przedmioty czekają na zwrot rodzinom.

- Więcej o projekcie #StolenMemory na stronie Archiwum Arolsen: arolsen-archives.org/pl
- Materiały dotyczące niemieckich obozów zagłady: truthaboutcamps.eu

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)